

Zbiórki publiczne

Zbiórki publiczne prowadzone przy różnych okazjach to ważne źródło dochodu dla naszych placówek i jeden z popularnych sposobów finansowania działalności OPP. W zależności od rodzaju zbiórek, stosujemy się do zasad zawartych w ustawie o zbiórkach publicznych, która weszła w życie w 1933 r. Zbliżają się „Pola Nadziei 2009”, niechaj poniższe zestawienie posłuży nam za przypomnienie podstawowych zasad.

Kto udziela pozwoleń na zbiórkę publiczną?

Wszelkie publiczne zbieranie ofiar czy to w gotówce, czy też w naturze na pewien z góry określony cel, wymaga pozwolenia właściwego terenowo organu władzy.

Pozwoleń na przeprowadzenie zbiórki udzielają w drodze decyzji administracyjnej:

WÓJT, BURMISTRZ (PREZYDENT MIASTA) – jeśli zbiórkę chcesz przeprowadzić na obszarze gminy lub jej części,

STAROSTA – jeśli zbiórkę chcesz przeprowadzić na obszarze powiatu lub jego części obejmującej więcej niż jedną gminę,

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA – jeśli zbiórkę chcesz przeprowadzić na obszarze województwa lub jego części obejmującej więcej niż jeden powiat,

MINISTER WŁAŚCIWY DO SPRAW WEWNĘTRZNYCH – jeśli zbiórkę chcesz przeprowadzić na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo,

MINISTER WŁAŚCIWY DO SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZA ZGODĄ MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW FINANSÓW PUBLICZNYCH – gdy zebrane ofiary mają być zużyte za granicą państwa.

Kiedy może być udzielone pozwolenie na zbiórkę publiczną?

Wówczas gdy „cel zbiórki nie jest przeciwny prawu oraz ze stanowiska interesu publicznego jest godny poparcia”.

Za takie uważa się przede wszystkim cele: religijne, państwowe, oświatowe, zdrowotne, kulturalno-społeczne i społeczno-opiekuńcze.

UWAGA! Zbiórki publiczne, urządzone w interesie osobistym, są zabronione.

Kto może uzyskać pozwolenie na zbiórkę publiczną?

Pozwolenie może być udzielone jedynie stowarzyszeniom i organizacjom posiadającym osobowość prawną, albo komitetom, organizowanym dla przeprowadzenia określonego celu.

UWAGA! Cel zbiórki powinien być zgodny ze statutem stowarzyszenia lub organizacji bądź aktem organizacyjnym komitetu.

Kto może przeprowadzić zbiórkę publiczną?

Zbiórki publiczne mogą być przeprowadzone jedynie przez członków tej instytucji, która pozwolenie otrzymała lub przez członków instytucji, mających cele pokrewne albo przez osoby imiennie zaproszone przez takie instytucje.

Osobami przeprowadzającymi zbiórkę jako członkowie instytucji lub jako osoby imiennie zaproszone przez te instytucje mogą być również:

1) małoletni powyżej 16. roku życia,

2) inni małoletni, jeżeli przeprowadzają zbiórkę na rzecz organizacji pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, pod nadzorem osób pełnoletnich odrębnie upoważnionych do tego przez tę organizację.

UWAGA! Osoby organizujące lub przeprowadzające zbiórkę publiczną nie mogą za swe czynności otrzymywać wynagrodzenia.

Co powinien zawierać plan przeprowadzenia zbiórki publicznej?

Ubiegający się o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej przedstawia organowi plan przeprowadzenia zbiórki publicznej.

Plan przeprowadzenia zbiórki publicznej powinien określać:

- 1) CEL, na który mają być przeznaczone ofiary pochodzące ze zbiórki publicznej,
- 2) FORMY przeprowadzenia zbiórki publicznej,
- 3) TERMIN rozpoczęcia i zakończenia zbiórki publicznej,
- 4) OBSZAR, na którym zbiórka publiczna ma być prowadzona,
- 5) SPOSÓB informowania o prowadzonej zbiórce publicznej,
- 6) LICZBĘ OSÓB, które mają brać udział w zbiórce publicznej,
- 7) przewidywane KOSZTY przeprowadzenia zbiórki publicznej, w tym rodzaj i wysokość poszczególnych wydatków.

ZAPAMIĘTAJ! W sytuacji, gdy ofiary pochodzące ze zbiórki publicznej wydatkowane będą poza granicami państwa, plan przeprowadzenia zbiórki publicznej powinien również wskazywać miejsce, gdzie będą wydatkowane zebrane ofiary.

W wydanym przez organ pozwoleniu powinien być określony czas, w którym zbiórka ma być przeprowadzona. Mogą być także wymienione warunki co do sposobu przeprowadzenia zbiórki.

Czy ktoś nas kontroluje w trakcie przeprowadzania zbiórki publicznej?

Władza, która udzieliła pozwolenia na zbiórkę publiczną, może w każdym czasie sama lub przez podległe sobie organy dowiadywać się o stan akcji zbiórkowej, w szczególności przez wgląd w akta, księgi oraz dokumenty kasowe, a także przeprowadzać rewizję kasy, żądać ustnych i pisemnych wyjaśnień oraz wysyłać swoich delegatów na posiedzenia instytucji. Instytucje te winny zawiadamiać władzę przynajmniej 24 godziny naprzód o posiedzeniach, na których mają być omawiane sprawy zużytkowania zebranych ofiar.

Organ, który udzielił pozwolenia, może kontrolować przeprowadzane zbiórki publiczne w zakresie:

- 1) zgodności prowadzenia zbiórki publicznej z udzielonym pozwoleniem,
- 2) przestrzegania warunków i sposobów prowadzenia zbiórki publicznej,
- 3) ochrony bezpieczeństwa powszechnego, porządku publicznego, dóbr pozyskanych z ofiarności publicznej oraz dóbr osobistych obywateli,
- 4) sposobu zużytkowania zebranych ofiar.

UWAGA! Organ, który wydał pozwolenie, może je cofnąć w każdym czasie, jeżeli zbiórka przeprowadzona jest niezgodnie z postanowieniami ustawy o zbiorce publicznej lub jeżeli ujawnione zostanie, że dalsze prowadzenie zbiórki może zagrażać bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, albo jeśli władza stwierdzi, że ofiary uzyskane ze zbiórki nie są przeznaczone na właściwy cel. W tym przypadku może być jednocześnie zarządzone przekazanie zebranych ofiar na cele humanitarne jednej z instytucji społeczno-opiekuńczych lub oświatowych.

PAMIĘTAJMY! Wynik zbiórki i sposób zużytkowania zebranych ofiar powinien być podany do wiadomości organu, który udzielił pozwolenia oraz ogłoszony w terminie 1 miesiąca w prasie, w rozumieniu przepisów prawa prasowego o zasięgu obejmującym co najmniej obszar, na którym zbiórka została przeprowadzona.

Jakie są formy zbiórek publicznych?

Zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie:

- 1) dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego tę zbiórkę,
- 2) zbieranie ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych, umieszczanych w obiektach za zgodą ich właścicieli lub użytkowników,
- 3) sprzedaży cegiełek wartościowych,
- 4) sprzedaży przedmiotów.

Zbieranie **ofiar w naturze** może być dozwolone tylko wówczas, gdy będą mogły one być w niezmienionej postaci zużyte na cel określony w pozwoleniu.

Gdzie możemy przeprowadzać zbiórki?

Zbiórki publiczne mogą być prowadzone na wolnym powietrzu lub wewnątrz pomieszczeń, w obiektach publicznych lub prywatnych za zgodą właścicieli tych obiektów.

UWAGA! Wyżej opisanych zasad dotyczących przeprowadzania zbiórek nie stosuje się:

- a) do zbierania ofiar na cele religijne, kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą, naukową, oświatową i wychowawczą oraz utrzymanie duchownych i członków zakonów, jeżeli odbywają się w obrębie terenów kościelnych, kaplic oraz w miejscach i okolicznościach zwyczajowo przyjętych w danej okolicy i w sposób tradycyjnie ustalony;
- b) do zbiórek przeprowadzanych w drodze loterii pieniężnych lub fantowych, jeżeli zbiórki te nie są przeprowadzane w miejscach publicznych;
- c) do zbiórek przeprowadzanych w lokalach prywatnych wśród grona osób znanych osobiście przeprowadzającym zbiórkę;
- d) do zbiórek wśród młodzieży szkolnej w lokalach szkolnych, odbywających się na podstawie pozwolenia władz szkolnych;
- e) do zbiórek koleżeńskich w lokalach urzędów publicznych na cele godne poparcia, odbywających się na podstawie pozwolenia przełożonego urzędu.

Co ustawa precyzuje w sprawie puszek kwestarskich i skarbon?

Gdy zbieramy ofiary do puszek kwestarskich i skarbon, musimy pamiętać:

- 1) puszkę kwestarską i skarbonek muszą być tak zabezpieczone, aby ich otwarcie i wyjęcie zawartości było niemożliwe bez widocznego naruszenia zabezpieczenia;
- 2) puszkę kwestarską i skarbonek muszą być ponumerowane, zaopatrzone w nazwę przeprowadzającego zbiórkę publiczną oraz jego adres;
- 3) otwieranie skarbon stacjonarnych i przeliczanie zebranych ofiar powinno odbywać się w obecności co najmniej dwóch osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną;
- 4) również otwieranie puszek kwestarskich i przeliczanie zebranych ofiar powinno odbywać się w obecności co

najmniej dwóch osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną. W tym przypadku dodatkowo przy otwieraniu puszkę kwestarskiej powinna być obecna osoba kwestująca.

Co ustawa precyzuje w sprawie cegiełek?

Gdy w ramach zbiórki publicznej dokonywana jest sprzedaż cegiełek wartościowych, na każdej z nich powinna być umieszczona nazwa przeprowadzającego zbiórkę, jego adres, kolejny numer cegiełki, a także jej cena.

UWAGA! Cegiełki wartościowe stanowią druk ścisłego zarachowania i powinny być sporządzone w sposób uniemożliwiający ich podrobienie.

Co ustawa precyzuje w sprawie przedmiotów sprzedawanych w ramach zbiórki?

Jeśli w ramach zbiórki publicznej dokonywana jest sprzedaż przedmiotów, to na każdym z nich powinna być wyraźnie w sposób trwały podana nazwa przeprowadzającego zbiórkę publiczną oraz cena przedmiotu. Napisy te powinny wyróżniać przedmioty sprzedawane w ramach zbiórki publicznej od innych przedmiotów znajdujących się w obrocie.

Czy w trakcie zbiórki publicznej wymagane są legitymacje?

Osoba prowadząca zbiórkę publiczną powinna posiadać legitymację.

Legitymacja zaś powinna zawierać:

- numer kolejny;
- nazwę przeprowadzającego zbiórkę i jego adres;
- cel zbiórki publicznej;
- nazwę organu, który udzielił pozwolenia;
- numer i datę wydanego pozwolenia;
- fotografię osoby przeprowadzającej zbiórkę oraz jej imię i nazwisko, a także adres;
- określenie terminu ważności legitymacji;
- legitymacja powinna być podpisana przez osoby uprawnione do reprezentowania przeprowadzającego zbiórkę publiczną i potwierdzona pieczęcią tej instytucji.

UWAGA! Legitymacja osoby małoletniej powinna zawierać, poza powyższymi danymi, także imię i nazwisko osoby pełnoletniej, upoważnionej do nadzoru nad małoletnim.

Jakie dokumenty są wymagane przy prowadzeniu zbiórek publicznych?

Przeprowadzający zbiórkę publiczną powinni prowadzić w formie rejestru dokumentację dotyczącą przebiegu akcji zbiórkowej.

Dokumentacja powinna zawierać następujące informacje:

- 1) Komu, kiedy i jakie puszkę kwestarskie, skarby, przedmioty i cegiełki wartościowe zostały wydane;
- 2) kiedy zbiórka publiczna została zakończona;
- 3) sumę zebranych darów pieniężnych;
- 4) rodzaj i ilość zebranych darów w naturze.

Zbiórka podczas „PÓL NADZIEI”

Dane te muszą być potwierdzone podpisami osób, które zbiórkę przeprowadziły i które odebrały zebrane ofiary.

Usuwanie wpisów bądź czynienie ich nieczytelnymi jest niedozwolone. Dopuszczalne są jedynie przekreślenia dające możliwość odczytania przekreślonej treści.

UWAGA! Przeprowadzający zbiórkę publiczną powinien przechowywać tę dokumentację przez okres dwóch lat od dnia zakończenia zbiórki.

Co powinno zawierać publiczne ogłoszenie wyników zbiórki?

Publiczne ogłoszenie wyników powinno zawierać:

- 1) nazwę i siedzibę przeprowadzającego zbiórkę;
- 2) nazwę organu oraz datę i numer pozwolenia;
- 3) sumę zebranych ofiar pieniężnych, uwzględniającą ilość i rodzaj zebranych ofiar na poszczególne cele, według form zbiórki publicznej;
- 4) rodzaj i ilość zebranych ofiar w naturze;
- 5) wysokość kosztów przeprowadzenia zbiórki publicznej, z dokładnym wymieniem rodzaju i wysokości poszczególnych wydatków.

Alicja Tuchacz, konsultacja Leszek Pawłowski

Opracowane na podstawie:

- Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 162 z późn. zm.)

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli na tych ziórkami ((Dz. U. Nr 199, poz. 1947)

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 z późn. zm.)

- Ustawa o opłacie skarbowej z dnia 9 września 2000 r. (Dz. U. nr 86 nr 98, poz. 960 z późn. zm.)

- Krzysztof Lis, „Zbiórki publiczne-zasady i podatki”, *Poradnik Prawny*, Nr 6 (12) czerwiec 2004, s. 31-35